

Despre basmul Tinerete fara batranete si viata fara de moarte

Constantin Noica. vorbind despre Luceafarul si modelul fiintei mentiona: "Doua creatii. Luceafarul lui Eminescu, apoi un basm popular Tinerete fara batranete, ar putea sa ilustreze modelul antologic, schitat mai sus in prelungirea sentimentului romanesc al fiintei. In fapt, cum se va vedea, este in cele doua creatii mai mult decat o ilustrare a modelului; este o adancire si o reliefare a lui, cu Luceafarul invederandu-i-se intelesul prin neimplinire, cu basmul popular prin implinire. La drept vorbind, Eminescu a pornit si el de la un basm. Poate ca basmul are, ca nici o alta forma de creatie artistica, o semnificatie ontologica prin el insusi. El reprezinta incercarea artistica organizata de a descrie fiinta, de vreme ce o invoca la diverse niveluri de realitate si irealitate.

Eposul, drama, lirica nu cauta de obicei un acces in fiinta insasi, caci se implica prea mult in aventurile si prapastiile omului. Basmul, care opereaza cu oameni si situatii stereotipe, vorbeste despre ce este si ar trebui sa fie, despre ce a fost si n-a fost sa fie, despre acel ce va fi fiind, din lucruri, care "de n-ar fi nu s-ar povesti". (...) Ne va fi suficient sa impletim ideea eroului din Luceafarul cu ideea arheilor, spre a arata cat de eminesciana este problema vicisitudinilor generalului, cat de potrivita este alegerea basmului si, in cele din urma, cat de romanesc este totul, basm, poem eminescian, arheu si - daca putem duce lucrurile pana la capat - modelul antologic schitat.

La acest model ne intoarcem acum, dupa ce l-am vazui descumpanit, la inceput de zbuciumul individului de a nu si putea obtine fiinta printr-o buna intalnire cu generalul, apoi in Luceafarul de zbuciumul generalului de a nu "obtine" nici el fiinta printr-o buna "intalnire" cu individul, spre a gasi modelul, in cumpatul si echilibrul lui, dar nu fara un tremur nici acum, cu uimitorul basm romanesc. Tinerete fara batranete si viata fara de moarte"

Aceasta precizare fixeaza locul basmului in contextul literaturii si al culturii noastre si nu numai, din perspectiva implicarii in el a unor elemente din filosofia folclorica romaneasca, mioritica - conceptia despre viata si moarte, locul si rostul omului in univers, sensul si limitele fericirii.

Pornind de la definirea basmului - naratiune fantastica, cu personaje fabuloase, grupate dupa cele doua dimensiuni ale vietii (binele si raul), Tinerete fara batranete si viata fara de moarte, cules de Petre Ispirescu face parte din acele basme care au ca motiv imparatul fara urmas. Astfel, se nareaza intamplari ale unui "imparat mare" si ale unei imparatese, "amandoi tineri si frumosi", care insa nu puteau avea copii. "Un unchias dibaci" daruieste imparatului "ceva leacuri" pentru a aduce pe lume "un Fat-Frumos", dragastos, dar, spune batranul, "parte n-o sa aveti de el", Copilul insa nu intra in viata decat atunci cand i se promite "tinerete fara batranete si viata fara de moarte", aceasta promisiune neobisnuita devine leitmotivul basmului: "Atunci copilul tacu si se nascu.. Dar de ce crestea, el d-aceea se facea mai istet si mai indraznet. Il detera pe la scoala si filosofi, si toate invataturile pe care alti copii le invata intr-un an, el le invata intr-o luna, astfel incat imparatul murea si invia de bucurie"

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

La implinirea varstei de cincisprezece ani, nazdravanul - Fat-Frumos ceru tatalui sau fagaduinta facuta la nastere. Imparatul, neputincios, refuza;
"-Daca tu, tata, nu poti sa-mi dai, apoi sunt nevoit sa cutreier toata lumea pana voi gasi fagaduinta pentru care m-am nascut? "

Dorinta, imposibil de indeplinii intr-o lume obisnuita, se transforma intr-o cautare a unui ideal superior - aici in nemurire -, de unde si similitudinea lui Constantin Noica relevata, mai sus, intre Fat-Frumos al basmului si Luceafarul lui Eminescu.

Ca in toate operele populare, Fat-Frumos isi alege calul "rapciugos si bubos si slab" - dar si el nazdravan, iar acesta il invata: "- Ca sa ajungi la dorinta ta, trebuie sa ceri de la tata-tau palosul, sulita, arcul, tolba cu sagetile si hainele ce le purta el cand era flacau, iar pe mine sa ma ingrijesti cu insuti mana ta sase saptamini si orzul sa mi! dai facut in lapte". Dupa ce respecta sfatul calului si" gasi hainele tatalui sau si armele, le curata si le pregati, calul "odata se scutura" si el, si "toate bubele si rapciuga cazura de pe dansul si ramase intocmai cum il fatase masaj un cal gras, trupes si cu patru aripi..."

Dupa trei zile au plecat in marea calatorie, ce avea sa-l supuna la probe de viata, cum au fost: invingerea Gheonoaiei si vindecarea ei, prin punerea piciorului rupt la loc; a Scorpiei, sora cu Gheonoaia -, ambele blestemate de parinti pentru rautatea lor si transformate din fete frumoase in "lighioi" si care "vor sa-si rapeasca una de la alta pamant". Scorpia varsa foc si smoala cand se necajeste de unde si iarba parlita pe care calcau Fat-Frumos si calul nazdravan - des pre care Gheonoaia spusese: "Sa-ti traiasca calul, Fat-Frumos, ca un nazdravan ce este, ca de nu era el, te maneam fript, acum insa m-ai mancat tu pe mine: sa stii ca pana azi nici un muritor n-a cutezat sa calce hotarele mele pana aicea; cativa nebuni carii s-au incumes a o face d-abea au ajuns pana in campia unde ai vazut oasele cele multe".

Sfatuit de cal, Fat Frumos cu sageata a luat unul dintre cele doua capete ale Scorpiei, dupa care, la ruga acesteia, o iarta si-i pune capul la loc, trecand cu bine si de hotarele acesteia. A treia piedica este a fiarelor salbatice care pazesc palatul unde se gaseste "Tinerete fara batranete si viata fara de moarte": "cu dansele nu este chip de a te bate; si ca sa trecem prin padure e peste poate; noi insa sa ne silim, dac-am putea, sa sarim pe deasupra".

Ajutati si de "doamna palatului" - "o zana nalta, subtirica si dragalasa si frumoasa nevoie mare", care a imblanzit animalele carora le dadea de mancare, trimitandu-le la locul lor, ii zise: " Bine ai venit, Fat-Frumos! Ce cauti aici?

Cautam, zice.el, Tinerete fara batranete si viata fara de moarte Daca cautati ceea ce zisesi, aci este." Intrand in palat mai gasi doua fete la fel de frumoase si care erau surorile mai mari ale zanei. Fat-Frumos, depasind probele, isi implini dorinta, fiindca si cele trei surori "tanjesc dupa un suflet de om", insotindu-se cu cea mica.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Taramul in care patrunsesese, un taram al fericirii, nu cunostea scurgerea timpului: "Petrecea acolo vremea uitata, fara a prinde de veste, fi-inda ramasese tot asa de tanar ca si cand venise". Era oprit insa a patrunde intr-o vale denumita Valea plangerii. Alergand dupa un iepure, la vanatoare, a depasit hotarul interzis si "deodata il apuca un dor de tata-sau si de mama-sa" - pe care voia sa-i revada. Este insa avertizat:

"- Nu ne parasi, iubitele, parintii tai nu mai traiesc de sute de ani; si chiar tu, ducandu-te, ne temem ca nu te vei mai intoarce; ramai cu noi, caci ne zice gandul ca vei pieri."

Toate rugaciunile celor trei femei, precum si ale calului, "n-au fost in stare sa-i potoleasca dorul parintilor, care-l usca pe de-a-ntregul,"

Drumul pe care se intorcea acum era de nerecunoscut: "acolo zarira orase; padurile se schimbaseră in campii"; intrebând despre Scorpie li se raspunsese ca "bunii lor auzisera de la strabunii lor povestindu-se de asemenea fleacuri"

"Locuitorii radeau de dansui, ca de unul ce aiureaza sau viseaza destept, iar el, suparat, pleca inainte, fara a "baga de seama ca barba si parul ii albise" Aceleasi intrebari si la domeniile Gheonoaiei.

Ajuns la locul nasterii sale. calul se intoarse, iar Fat-Frumos, "Vazand palaturile daramate si cu buruieni crescute pe dansle, afla si, cu lacrimi in ochi, cata sa-si aduca aminte cat erau odata de luminate aste palaturi si cum si a petrecut copilăria in ele" .

Revenindu-i memoria, reintra in conditia sa umana, de fiinta muritoare Astfel, moartea nu poate fi depasita, decat simbolic - facand ca semenii tai sa fie fericiti si tu nazuind mereu spre bine si frumos, prin cutezanta, indrazneala, inteligenta, bunatate. Nimic nu vine de la sine, mai ales fericirea.

Finalul basmului este semnificativ pentru marcarea imposibilitatii de a schimba conditia omului: "Cautand intr-o parte si in alta , cu barba alba pana la genunchi, ridicandu-si pleoapele ochilor cu mainile si abia umblând, nu mai gasi decat un tron odorogit; il deschise, dara in el nimic nu gasi, ridica capacul chichitei, si un glas slabanogit ii zise:

- Bine ai venit, ca de mai intarziai, si eu ma prapadeam.

O palma ii trase moartea lui. care se uscasa si se facuse carlig in chichita, si cazu mort si indata se si facu tarana.

Iar eu incalcai p-o sa si va spusei dumneavoastra asa".

Unul din cele mai frumoase basme romanesti, Tinerete fara batranete si viata lara de moarte, este bogat in semnificatii estetice si filosofice, revela toare pentru conceptia de viata a poporului nostru, in contextul mitului mioritic.

Caracteristicile basmului, in general, deci si ale celui discutat de noi, sunt: formulele consacrate de inceput, de incheiere si chiar in interior (care fac legatura intre episoade) si care au rolul de a ne introduce intr-o lume a fabulosului, precum si de a-l readuce pe cititor in realitate (in fina lul

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

basmului); peisajele sunt vag definite toponimic, lipsesc determinarile geografice trecise, cu doua privelisti - simbolizate de cele doua taramuri poate chiar trei, daca socotim si pe cel al vazduhului (pe unde calul il poartă-n zbor pe Fat-Frumos; intalnirea unor elemente naturale - padurea, vegetatie inchisa, deasa - in care nu patrunde lumina - sau iarba parjolita); palat

Calul nazdravan este, ca si Fat-Frumos, un protagonist al basmului, care "strabate fulgerator spatiul". Este relevanta limba cu un pronuntat caracter oral dat de folosirea expresiilor populare, a unor proverbe, expresii locutionale, interjectii cu valoare onomatopeica. Se folosesc ca moduri de expunere: naratiunea, dialogul, descrierea, monologul interior. Semnele de punctuatie au valori expresive superioare.

Basmul este deci o creatie literara, avand o geneza speciala, oglindind viata in mod fabulos.

M. Gaster: "Precum se revarsa toate raurile intr-un ocean mare, care le inghite pe toate si se hraneste din toate, asa se revarsa si toate raurile fanteziei populare intr-un singur ocean mare, in basmele in care se concentreaza tot ce am studiat pana acum". Autorul analizeaza originea basmelor si mentioneaza momentele de valorificare ale celui romanesc.

Tinerete fara batranete si viata fara de moarte semnifica valori incontestabile estetice, de limba si etice ce pun in valoare marea capacitate de creatie a poporului nostru, precum si conceptia sa despre viata si moarte.